

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 4. lipnja 2021.
(OR. en)

9106/21

Međuinstitucijski predmet:
2021/0070 (NLE)

SOC 345
JEUN 56
EDUC 213
ECOFIN 503
ANTIDISCRIM 63
FREMP 141
COHOM 88

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: PREPORUKA VIJEĆA o uspostavi europskog jamstva za djecu

PREPORUKA VIJEĆA (EU) 2021/...

od ...

o uspostavi europskog jamstva za djecu

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. u vezi s člankom 153. stavkom 2. i člankom 153. stavkom 1. točkom (j),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Na temelju članka 3. stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji Unija suzbija društvenu isključenost i diskriminaciju te promiče ravnopravnost žena i muškaraca i zaštitu prava djeteta.
- (2) Na temelju članka 9. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) pri utvrđivanju i provedbi svojih politika i aktivnosti Unija u obzir uzima zahtjeve povezane s promicanjem visoke razine zapošljavanja, jamstvom dostatne socijalne zaštite, borbom protiv društvene isključenosti te visokom razinom obrazovanja, osposobljavanja i zaštite zdravlja ljudi.
- (3) Na temelju članka 151. UFEU-a Unija i države članice imaju za cilj promicanje zapošljavanja, poboljšanje životnih i radnih uvjeta, odgovarajuću socijalnu zaštitu, socijalni dijalog, razvoj ljudskih potencijala u smislu trajne visoke stope zaposlenosti i borbu protiv društvene isključenosti. Na temelju članka 153. stavka 1. točke (j) UFEU-a radi postizanja tih ciljeva Unija podupire i dopunjuje aktivnosti država članica u području borbe protiv društvene isključenosti.

- (4) Člankom 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) prepoznaje se da djeca imaju pravo na zaštitu i brigu koja je potrebna za njihovu dobrobit te da zaštita najboljeg interesa djeteta mora biti primarni cilj u svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provode li ga tijela javne vlasti ili privatne institucije. Člankom 33. Povelje propisano je da obitelj uživa pravnu, gospodarsku i socijalnu zaštitu.
- (5) Člankom 17. revidirane Europske socijalne povelje, sastavljene u Strasbourgu 3. svibnja 1996., potvrđuje se obveza da se poduzmu sve odgovarajuće i potrebne mjere kako bi se djeci osigurali skrb, pomoć, obrazovanje i osposobljavanje koji su im potrebni.
- (6) Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, donesenom 20. studenoga 1989., koju su ratificirale sve države članice Unije, u člancima 2., 3., 6., 12., 18., 24., 27., 28. i 31. propisuje se da države članice Konvencije priznaju najbolji interes djeteta kao primarni cilj i da priznaju pravo djeteta: na sudjelovanje i razvoj, uključujući pravo na zaštitu od svih oblika diskriminacije; na život; na saslušanje u sudskim i upravnim postupcima; na uživanje najviših mogućih zdravstvenih standarda; na pristup zdravstvenim uslugama; na državnu pomoć kako bi se osigurali odgovarajući životni standard, obrazovanje, slobodno vrijeme, rekreacijske aktivnosti te na potpuno sudjelovanje u kulturnom i umjetničkom životu.

- (7) Člankom 7. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom¹, koju su ratificirale Unija i sve njezine države članice, propisuje se da države stranke Konvencije poduzimaju sve potrebne mjere kako bi djeci s invaliditetom osigurale puno uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda ravnopravno s drugom djecom.
- (8) Unija je zajedno sa svojim državama članicama potpuno posvećena tome da bude predvodnica u provedbi Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. i ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, uključujući one koji se odnose na iskorjenjivanje siromaštva, osiguravanje zdravog života i promicanje dobrobiti te osiguravanje uključivog i ravnopravnog kvalitetnog obrazovanja.
- (9) Komisija je 20. veljače 2013. donijela Preporuku 2013/112/EU² naslovljenu „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti”. Tom preporukom utvrđuje se integrirani pristup smanjenju siromaštva ili društvene isključenosti djece i poboljšanju dobrobiti djece koji se temelji na trima stupovima: pristupu resursima, pristupu kvalitetnim uslugama i pravu djece na sudjelovanje.

¹ Odluka Vijeća 2010/48/EZ od 26. studenoga 2009. o sklapanju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom od strane Europske zajednice (SL L 23, 27.1.2010., str. 35.).

² Preporuka Komisije 2013/112/EU od 20. veljače 2013. „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti” (SL L 59, 2.3.2013., str. 5.).

- (10) U studenome 2017. Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili su europski stup socijalnih prava, kojim se utvrđuje 20 načela za potporu pravednim tržištima rada i sustavima socijalne skrbi koji dobro funkcioniraju. Načelom 11. predviđa se pravo djece na cjenovno pristupačan i kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje, zaštitu od siromaštva i posebne mjere za poticanje ostvarivanja jednakih mogućnosti za djecu u nepovoljnom položaju.
- (11) Europski parlament u svojoj je Rezoluciji od 24. studenoga 2015.¹ pozvao Komisiju i države članice da uvedu jamstvo za djecu, s naglaskom na siromašnoj djeci i njihovu pristupu uslugama. Nadalje, Europski parlament u svojoj je Rezoluciji od 11. ožujka 2021.² pozvao Komisiju da u strategiju EU-a o pravima djeteta uključi konkretne mjere za ulaganje u djecu kako bi se iskorijenilo siromaštvo djece, što obuhvaća uspostavu europskog jamstva za djecu s odgovarajućim resursima, i da predstavi svoj prijedlog o europskom jamstvu za djecu u prvom tromjesečju 2021. te je pozvao države članice da ulože sva moguća sredstva, uključujući sredstva Unije, u borbu protiv siromaštva i društvene isključenosti djece te da uspostave nacionalne akcijske planove za jamstvo za djecu.

¹ Rezolucija Europskog parlamenta od 24. studenoga 2015. o smanjenju nejednakosti s posebnim naglaskom na siromaštvo djece (2014/2237(INI)).

² Rezolucija Europskog parlamenta od 11. ožujka 2021. o pravima djece u pogledu strategije EU-a o pravima djeteta (2021/2523(RSP)).

- (12) U zajedničkoj izjavi naslovljenoj „Prevladavanje siromaštva i društvene isključenosti – ublažavanje utjecaja bolesti COVID-19 na obitelji – suradnja na razvoju izgleda za snažnu djecu” (*Overcoming poverty and social exclusion – mitigating the impact of COVID-19 on families – working together to develop prospects for strong children*), koju je u prosincu 2020. potpisalo 24 ministara Vijeća za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača, pozvalo se na europsko jamstvo za djecu koje se temelji na načelima i integriranom pristupu iz Preporuke 2013/112/EU i europskog stupa socijalnih prava. Ministri su ponovno potvrdili da su pristup besplatnoj zdravstvenoj skrbi, besplatnom obrazovanju, cjenovno pristupačnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pristojnom smještaju i odgovarajućoj prehrani ključni za djecu izloženu riziku od siromaštva ili društvene isključenosti.
- (13) Akcijskim planom za europski stup socijalnih prava¹ pruža se novi poticaj za rješavanje pitanja siromaštva i društvene isključenosti u Uniji, posebno postavljanjem cilja za razdoblje do 2030. da se broj osoba izloženih riziku od siromaštva ili društvene isključenosti smanji za 15 milijuna, uključujući najmanje 5 milijuna djece.

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava”, COM(2021) 102 final.

- (14) Sveobuhvatna strategija Unije o pravima djeteta¹ doprinosi jačanju sudjelovanja djece u društvu, postavljanju najboljeg interesa djeteta kao primarnog cilja, zaštiti ranjive djece, uključujući djecu izloženu riziku od socioekonomske isključenosti i marginalizacije, zaštiti prava djece na internetu, razvoju pravosuđa prilagođenog djeci te sprečavanju i suzbijanju nasilja nad djecom. Cilj joj je i borba protiv diskriminacije djece, među ostalim na temelju njihova spola ili spolne orijentacije, ili na temelju spola ili spolne orijentacije njihovih roditelja.
- (15) Cilj je ove Preporuke sprečavanje i suzbijanje društvene isključenosti djece kojoj je potrebna pomoć jamčenjem njihova pristupa nizu ključnih usluga, uključujući osvještavanje rodne perspektive kako bi se uzelo u obzir različite situacije djevojčica i dječaka, suzbijanjem siromaštva djece i poticanjem jednakih mogućnosti. Djeca kojoj je potrebna pomoć jesu osobe mlađe od 18 godina koje su izložene riziku od siromaštva ili društvene isključenosti. To se odnosi na djecu koja žive u kućanstvima koja su izložena riziku od siromaštva ili suočena s teškom materijalnom i socijalnom oskudicom odnosno u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada.
- (16) U svrhu osiguravanja djelotvornog pristupa ili djelotvornog i besplatnog pristupa ključnim uslugama, države članice trebale bi, u skladu s nacionalnim okolnostima i pristupom, organizirati i pružati takve usluge ili osigurati odgovarajuće naknade kako bi roditelji ili skrbnici djece kojoj je potrebna pomoć mogli podmirivati troškove ili naknade za te usluge. Potrebna je posebna pozornost kako bi se izbjeglo da bilo koji mogući popratni troškovi budu prepreka za obitelji s niskim prihodima u potpunom pristupu ključnim uslugama djeci kojoj je potrebna pomoć.

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija EU-a o pravima djeteta”, COM(2021) 142 final.

- (17) Gotovo 18 milijuna djece izloženo je riziku od siromaštva ili društvene isključenosti u Uniji¹, pri čemu postoje znatne razlike među državama članicama. Čimbenici rizika zbog kojih neka djeca mogu postati posebno ranjiva i izložena siromaštvu ili društvenoj isključenosti izrazito su raznoliki. Stoga bi nacionalni pristupi u provedbi ove Preporuke trebali biti prilagođeni konkretnim okolnostima i potrebama na terenu. Jedna od glavnih odrednica društvene isključenosti djece jest nejednak pristup ključnim uslugama, presudnima za njihovu dobrobit i razvoj njihovih socijalnih, kognitivnih i emocionalnih vještina. Djeca koja žive u siromaštvu ili djeca u nepovoljnom položaju češće se suočavaju s preprekama u pristupu ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, uključivom obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, zdravoj prehrani i odgovarajućem smještaju. Započinju život u nepovoljnom položaju, što može imati dugoročne posljedice za njihov razvoj i izgled za budućnost.
- (18) Međugeneracijskim prijenosom društvene isključenosti ugrožava se socijalna kohezija u više generacija i stvaraju se veći troškovi za socijalnu državu, čime se narušava gospodarska i socijalna otpornost. Poboljšanje jednakog pristupa ključnim uslugama djeci kojoj je potrebna pomoć stoga je važan način jačanja napora u sprečavanju društvene isključenosti i borbi protiv nje. Na taj se način doprinosi i poticanju jednakih mogućnosti za djecu kojoj je potrebna pomoć i borbi protiv siromaštva djece.

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion

- (19) Rješavanje problema nepovoljnog položaja od najranije dobi isplativo je ulaganje, među ostalim u dugoročnoj perspektivi, jer ne doprinosi samo uključivanju djece i njihovim boljim socioekonomskim ishodima u odrasloj dobi nego i gospodarstvu i društvu putem bolje integracije na tržište rada i u društveni život te poboljšanja prelaska iz škole na posao, među ostalim putem potpune provedbe Preporuke Vijeća od 30. listopada 2020. o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade¹. Ulaganjem u jednake mogućnosti za djecu postavljaju se temelji za održiv i uključiv rast, podupirući pravedna i otporna društva te uzlaznu socijalnu konvergenciju. Time se doprinosi i rješavanju posljedica nepovoljnih demografskih kretanja smanjenjem nedostatka vještina i radne snage te osiguravanjem bolje teritorijalne pokrivenosti, uz iskorištavanje prilika koje proistječu iz zelene i digitalne tranzicije.

¹ Preporuka Vijeća od 30. listopada 2020. o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade te o zamjeni Preporuke Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade (SL C 372, 4.11.2020., str. 1.).

- (20) Jednak pristup kvalitetnom i uključivom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te općem obrazovanju važan je za prekidanje prenošenja društvene isključenosti te osiguravanje jednakih mogućnosti za djecu u nepovoljnom položaju. Međutim, ograničena dostupnost i visoki troškovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu biti prepreka za djecu iz obitelji s niskim prihodima. Njihova je stopa sudjelovanja znatno niža, što kasnije dovodi do lošijih obrazovnih ishoda i viših stopa napuštanja školovanja, posebno kod djece migrantskog podrijetla ili romske djece. Segregacija i diskriminacija djece s invaliditetom ili posebnim obrazovnim potrebama u pristupu redovnom obrazovanju i dalje su problem. Odabir obrazovne ustanove treba biti u skladu s najboljim interesom djeteta. Sve veći broj djece migrantskog podrijetla u obrazovnim sustavima zahtijeva sprečavanje segregiranih školskih okruženja i prilagodbu metoda poučavanja, u skladu s nacionalnim pravom i obvezama država članica u okviru relevantnih međunarodnih instrumenata u tom području.
- (21) Važan dio učenja, uključujući stjecanje društvenih vještina, odvija se putem sportskih aktivnosti, aktivnosti u slobodno vrijeme ili kulturnih aktivnosti. Takve su se aktivnosti pokazale korisnima, posebno za djecu u nepovoljnom položaju. Međutim, određene skupine djece ne mogu si ih priuštiti ili je njihovo sudjelovanje otežano zbog nedostatka odgovarajuće infrastrukture, loše pristupačnosti ili jezičnih problema.

- (22) Djeci kojoj je potrebna pomoć općenito je otežan pristup određenim zdravstvenim uslugama, kao što je stomatološka skrb, ili pomagalima poput proteza, korektivnih leća ili naočala. Osim toga, ta djeca imaju manje prilika i resursa za ostvarivanje koristi od programâ prevencije bolesti i promicanja zdravlja. Dohodovno siromaštvo i drugi socijalni čimbenici znatno utječu na ukupni razvoj i zdravlje djece, uključujući mentalno zdravlje, te povećavaju rizik od obolijevanja u kasnijim godinama. Ključne su rana intervencija i prevencija, zajedno s boljim pristupom javnim programima prevencije bolesti i promicanja zdravlja, uključujući cijepljenje, te potpora roditeljima, što može pomoći u postizanju boljih ishoda.
- (23) Pristup zdravoj i održivoj prehrani izazov je osobito za obitelji s niskim prihodima. Programi za zdravu hranu i prehranu mogu pomoći u rješavanju problema kao što su loša prehrana, nedostatak tjelesne aktivnosti, pretilost ili konzumacija alkohola i duhana te tako smanjiti pothranjenost i lošu prehranu, koje su raširenije među djecom u nepovoljnom položaju. Iskustvo tijekom pandemije bolesti COVID-19 pokazalo je važnost programâ školskih obroka za neku djecu, koja su tijekom razdoblja ograničenja kretanja iznenada bila lišena pouzdanog izvora prehrane¹. Osiguravanje pristupa najmanje jednom zdravom obroku svakog školskog dana za djecu kojoj je potrebna pomoć stoga je od presudne važnosti i moglo bi se postići pružanjem takvih obroka ili osiguravanjem da roditelji ili skrbnici, ili djeca, budu u mogućnosti pobrinuti se za obroke, uzimajući u obzir specifične lokalne okolnosti i potrebe.

¹ Godišnji pregled instrumenta za praćenje uspješnosti socijalne zaštite i razvoja politika socijalne zaštite Odbora za socijalnu zaštitu za 2020. Izvješće o ključnim socijalnim izazovima i glavne poruke, str. 58.

- (24) Djeca iz obitelji s niskim prihodima, migrantskog podrijetla ili manjinskog etničkog podrijetla izložena su većem riziku od vrlo skromnih stambenih uvjeta, stanovanja u prenapučenim uvjetima i energetske siromaštva te su izložena beskućništvu. Stambeni izdatak velik je teret za kućanstva s jednim primateljem dohotka, osobito ona na čijem su čelu žene. Stavljanje na raspolaganje odgovarajućeg smještaja te osiguravanje toga da djeca i njihove obitelji dobiju odgovarajući privremeni smještaj važan su mehanizam za rješavanje pitanja društvene isključenosti djece i minimiziranje rizika od beskućništva. U cilju deinstitutionalizacije djece trebalo bi promicati kvalitetnu skrb u zajednici ili obiteljsku skrb. Smještaj djece u institucijsku skrb trebalo bi primjenjivati isključivo kada je to u najboljem interesu djeteta, uzimajući u obzir cjelokupnu situaciju djeteta i njegove pojedinačne potrebe. Pružanje potpore djeci koja napuste institucijsku ili udomiteljsku skrb ključno je kako bi se poduprlo njihov neovisan život i integraciju u društvo.

- (25) Kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 može imati dalekosežne posljedice za gospodarsku i socijalnu dobrobit obitelji i djece te će vjerojatno nerazmjerno utjecati na djecu u nepovoljnom položaju. Skupine s niskim i srednjim dohotkom suočavaju se s većim rizikom od gubitka dohotka, s potencijalno znatnim posljedicama na raspoloživi dohodak kućanstava uslijed sve veće nezaposlenosti i smanjenih mogućnosti rada na daljinu. Očekuje se da će kriza pogoršati postojeće nejednakosti i vjerojatno dovesti do porasta broja kućanstava koja su izložena riziku od siromaštva ili društvene isključenosti. Time se stavlja i znatan pritisak na dostupnost usluga. Djeca koja se nalaze u različitim oblicima nepovoljnog položaja među najteže su pogođenima krizom. Učenje na daljinu bilo je teško za brojnu djecu koja žive u kućanstvima bez odgovarajuće obiteljske potpore, vještina ili opreme, uključujući djecu koja žive u udaljenim ili ruralnim područjima s neodgovarajućom digitalnom infrastrukturom.

- (26) Za rješavanje pitanja društvene isključenosti djece i smanjenje socioekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19 potreban je integriran i višedimenzionalan pristup usmjeren na pojedinca te poticajan okvir politike. Jačanjem suradnje i koordinacije među službama na različitim razinama jamči se djelotvorna prevencija i podupire društvena uključenost djece. Uz osiguravanje pristupa ključnim uslugama u svim regijama i područjima, među ostalim ulaganjima u infrastrukturu usluga i radnu snagu, potrebno je poboljšati djelotvornost i relevantnost povezanih politika, kombinirati preventivne i korektivne mjere te u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti postojeće instrumente Unije.
- (27) U procesu koordinacije gospodarstava i zapošljavanja u okviru europskog semestra, koji se temelji na pregledu socijalnih pokazatelja¹, istaknuto je pitanje siromaštva ili društvene isključenosti djece, a niz država članica zaprimilo je preporuku za pojedinu zemlju. U smjernicama za zapošljavanje naglašava se važnost toga da se svima, uključujući djecu, osigura pristup određenim uslugama kao što su rani i predškolski odgoj i obrazovanje te obrazovanje i zdravstvena skrb jer je takav pristup nužan uvjet za osiguravanje jednakih mogućnosti.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>

(28) Sredstva Unije dostupna su za potporu provedbi europskog jamstva za djecu i daljnjih mjera potpore. U okviru Europskog socijalnog fonda plus sve će države članice izdvojiti odgovarajući iznos za suzbijanje siromaštva ili društvene isključenosti djece. Za države članice u kojima je stopa djece izložene riziku od siromaštva ili društvene isključenosti iznad prosjeka Unije, taj iznos treba iznositi najmanje 5 % nacionalnih dodijeljenih sredstava iz Europskog socijalnog fonda plus. U skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti iz Europskog fonda za regionalni razvoj i programa InvestEU jednako će se tako podupirati ulaganja u razvojnu infrastrukturu kao što su socijalni smještaj i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te oprema i pristup kvalitetnim i osnovnim uslugama. U okviru europskog plana oporavka i instrumenta „Next Generation EU”, Mehanizmom za oporavak i otpornost nudi se dodatno financiranje sredstvima Unije za reforme, ulaganje i politike za sljedeću generaciju, djecu i mlade, kao što su obrazovanje i vještine, koje treba uključiti u nacionalne planove za oporavak i otpornost¹. Iz instrumenta za tehničku potporu mogu se podupirati države članice u izradi i provedbi strukturnih reformi u području obrazovanja, socijalnih usluga, pravosuđa i zdravstva, uključujući međusektorske reforme za suzbijanje siromaštva i društvene isključenosti djece.

¹ U skladu s Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (29) Države članice mogu iskoristiti i program EU-a za distribuciju voća, povrća i mlijeka u školama za razdoblje 2017. – 2023. u svrhu povećavanja dostupnosti zdravih proizvoda djeci i kako bi djeca bolje razumjela koristi zdrave i održive hrane.
- (30) Ova bi se Preporuka trebala provoditi putem nacionalnih akcijskih planova prilagođenih nacionalnim, regionalnim i lokalnim okolnostima. Takvim bi nacionalnim akcijskim planovima trebalo identificirati djecu kojoj je potrebna pomoć i prepreke s kojima se suočavaju u pristupanju i korištenju uslugama obuhvaćenima ovom Preporukom. U tu svrhu državama članicama preporučuje se uključivanje relevantnih dionika, uključujući nevladine organizacije koje promiču prava djece. Osim toga, trebalo bi redovito pratiti napredak u provedbi ove Preporuke, primjerice u sklopu pregleda socijalnih pokazatelja u kontekstu europskog semestra, među ostalim razvojem relevantnih pokazatelja praćenja.
- (31) Ovom se Preporukom dopunjuje Preporuka Komisije 2013/112/EU, ona je rezultat Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava te se njome dopunjuje sveobuhvatna strategija Unije o pravima djeteta.
- (32) Ovom se Preporukom u potpunosti poštuju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Njome se ne dovode u pitanje načela nacionalnog postupovnog prava ni pravne tradicije država članica te ona ne podrazumijeva proširenje ovlasti Unije,

DONIJELO JE OVU PREPORUKU:

CILJ I PODRUČJE PRIMJENE

1. Cilj je ove Preporuke sprečavanje i suzbijanje društvene isključenosti djece kojoj je potrebna pomoć jamčenjem njihova pristupa nizu ključnih usluga, čime se ujedno doprinosi poštovanju prava djeteta suzbijanjem siromaštva djece i poticanjem jednakih mogućnosti.
2. Ova se Preporuka primjenjuje na djecu kojoj je potrebna pomoć.

DEFINICIJE

3. Za potrebe ove Preporuke primjenjuju se sljedeće definicije:
 - (a) „djeca kojoj je potrebna pomoć” znači osobe mlađe od 18 godina koje su izložene riziku od siromaštva ili društvene isključenosti;
 - (b) „djeca migrantskog podrijetla” znači djeca državljanima trećih zemalja, neovisno o njihovom migracijskom statusu, i djeca s državljanstvom države članice koja imaju migrantsko podrijetlo iz treće zemlje preko barem jednog od roditelja rođenog u inozemstvu;

- (c) „djeca u nesigurnim obiteljskim situacijama” znači djeca koja su izložena različitim čimbenicima rizika koji bi mogli dovesti do siromaštva ili društvene isključenosti. To uključuje: život u kućanstvu s jednim primateljem dohotka; život s roditeljem s invaliditetom; život u kućanstvu u kojem postoje problemi s mentalnim zdravljem ili dugotrajna bolest; život u kućanstvu u kojem je zabilježena zlorporaba opojnih sredstava ili nasilje u obitelji; djecu građanina Unije koji se preselio u drugu državu članicu, dok su ona ostala u svojoj državi članici podrijetla; djecu majki tinejdžerske dobi ili majke tinejdžerske dobi; i djecu koja imaju roditelja u zatvoru;
- (d) „djelotvoran pristup” znači situacija u kojoj su usluge raspoložive, cjenovno pristupačne, fizički pristupačne, kvalitetne, pravodobno pružene i u kojoj mogući korisnici znaju da one postoje te da imaju pravo na korištenje njima;
- (e) „djelotvoran i besplatan pristup” znači situacija u kojoj su usluge raspoložive, fizički pristupačne, kvalitetne, pravodobno pružene i u kojoj mogući korisnici znaju da one postoje i da imaju pravo na korištenje njima te koje se pružaju besplatno, bilo organiziranjem i pružanjem takvih usluga ili osiguravanjem odgovarajućih naknada za pokrivanje troškova ili naknada za te usluge odnosno na takav način da financijske okolnosti ne budu prepreka jednakom pristupu;
- (f) „školske aktivnosti” znači učenje putem sportskih aktivnosti, aktivnosti u slobodno vrijeme ili kulturnih aktivnosti koje se odvijaju tijekom ili izvan redovne školske satnice ili u organizaciji školske zajednice;

- (g) „zdrav obrok” ili „zdrava prehrana” znači konzumacija uravnoteženih obroka koja djeci pruža hranjive tvari potrebne za njihov fizički i mentalni razvoj i tjelesnu aktivnost koja odgovara njihovim fiziološkim potrebama;
- (h) „odgovarajući smještaj” znači stambeni prostor koji ispunjava važeće nacionalne tehničke standarde, u prihvatljivom je stanju, pruža zadovoljavajući stupanj topline te je raspoloživ i dostupan po pristupačnoj cijeni.

U SKLADU S NACIONALNIM NADLEŽNOSTIMA, OKOLNOSTIMA I PRAKSOM TE UZ
POTPUNO POŠTOVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I PROPORCIONALNOSTI
PREDPORUČUJE SE KAKO SLIJEDI:

KLJUČNE PREPORUKE

- 4. Državama članicama preporučuje se da za djecu kojoj je potrebna pomoć zajamče:
 - (a) djelotvoran i besplatan pristup visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, obrazovanju i školskim aktivnostima, najmanje jednom zdravom obroku svakog školskog dana te zdravstvenoj skrbi;
 - (b) djelotvoran pristup zdravoj prehrani i odgovarajućem smještaju.

5. Državama članicama preporučuje se da identificiraju djecu kojoj je potrebna pomoć i unutar te skupine, kad god je to prikladno pri izradi nacionalnih integriranih mjera, u obzir uzmu specifičan nepovoljan položaj u kojem se osobito nalaze:
- (a) djeca beskućnici ili djeca koja žive u vrlo skromnim stambenim uvjetima;
 - (b) djeca s invaliditetom;
 - (c) djeca s problemima s mentalnim zdravljem;
 - (d) djeca migrantskog ili manjinskog etničkog podrijetla, posebno Romi;
 - (e) djeca u sustavu alternativne, posebno institucijske skrbi;
 - (f) djeca u nesigurnim obiteljskim situacijama.

POTICAJNI OKVIR POLITIKE

6. Uz postavljanje najboljeg interesa djeteta kao primarnog cilja, državama članicama preporučuje se uspostava integriranog i poticajnog okvira politike za rješavanje pitanja društvene isključenosti djece, s naglaskom na prekidanju međugeneracijskih ciklusa siromaštva i nepovoljnog položaja te smanjenju socioekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19. U tu se svrhu državama članicama pri provedbi ove Preporuke preporučuje da:
- (a) osiguraju usklađenost socijalnih, obrazovnih, zdravstvenih, prehrambenih i stambenih politika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te, kad god je to moguće, ojačaju njihovu relevantnost za pružanje potpore djeci na integrirani način;
 - (b) nastave s ulaganjima u obrazovanje, odgovarajuće zdravstvene sustave i sustave socijalne zaštite, te ih prema potrebi povećaju, radi djelotvornog odgovora na potrebe djece i njihovih obitelji, posebno onih koji su izloženi društvenoj isključenosti;
 - (c) osiguraju odgovarajuće politike i resurse, među ostalim mjerama za integraciju na tržište rada, potpornim mjerama za roditelje ili skrbnike te osiguravanjem potpore dohotku obiteljima i kućanstvima kako djeci ne bi bio onemogućen pristup kvalitetnim uslugama zbog financijskih prepreka;

- (d) rade na pitanju teritorijalne dimenzije društvene isključenosti, uzimajući u obzir posebne potrebe djece u različitim urbanim, ruralnim i udaljenim područjima te područjima u nepovoljnom položaju na temelju integriranog i multidisciplinarnog pristupa;
- (e) ojačaju suradnju i sudjelovanje nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, organizacija socijalne ekonomije, nevladinih organizacija koje promiču prava djece, same djece i drugih dionika u izradi, provedbi i praćenju politika i kvalitetnih usluga za djecu;
- (f) poduzmu mjere za promicanje uključenosti te za izbjegavanje i suzbijanje diskriminacije i stigmatizacije djece kojoj je potrebna pomoć;
- (g) podupiru strateško ulaganje u kvalitetne usluge za djecu, među ostalim u razvojnu infrastrukturu i kvalificiranu radnu snagu;
- (h) namijene odgovarajuća sredstva i optimalno iskoriste nacionalna sredstva i sredstva Unije, posebno Europskog socijalnog fonda plus, Europskog fonda za regionalni razvoj i prema potrebi inicijative REACT-EU, programa InvestEU, Mehanizma za oporavak i otpornost i Instrumenta za tehničku potporu.
- (i) uzimaju u obzir rodnu perspektivu u cijelom poticajnom okviru.

RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE, UKLJUČIVO OBRAZOVANJE I ŠKOLSKE AKTIVNOSTI TE ZDRAV OBROK SVAKOG ŠKOLSKOG DANA

7. Kako bi se zajamčio djelotvoran i besplatan pristup visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, obrazovanju i školskim aktivnostima te zdravom obroku svakog školskog dana za djecu kojoj je potrebna pomoć, državama članicama preporučuje se da:
- (a) utvrde i otklone financijske i nefinancijske prepreke sudjelovanju u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, obrazovanju i školskim aktivnostima;
 - (b) poduzmu mjere za sprečavanje i smanjenje ranog napuštanja školovanja, uzimajući u obzir rodnu perspektivu, te za ponovno uključivanje djece koja su izložena riziku od napuštanja školovanja ili osposobljavanja ili su ga već napustila, među ostalim pružanjem personaliziranog usmjeravanja i jačanjem suradnje s obiteljima;
 - (c) osiguraju podršku pri učenju djeci s poteškoćama u učenju radi premošćivanja njihovih jezičnih, kognitivnih i obrazovnih nedostataka;
 - (d) objekte i obrazovne materijale za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te one obrazovnih ustanova prilagode specifičnim potrebama djece s posebnim obrazovnim potrebama i djece s invaliditetom te na najprimjereniji način odgovore na njih, uz upotrebu uključivih metoda poučavanja i učenja; u tu svrhu osiguraju dostupnost kvalificiranih učitelja i nastavnika te drugih stručnjaka kao što su psiholozi, logopedi, rehabilitatori, socijalni radnici ili asistenti u nastavi;

- (e) uspostave mjere za potporu uključivom obrazovanju i izbjegavanje segregiranih razreda u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te u obrazovnim ustanovama; to može uključivati i davanje prednosti ili, prema potrebi, ranog pristupa djeci kojoj je potrebna pomoć;
- (f) pruže najmanje jedan zdrav obrok svakog školskog dana;
- (g) osiguraju obrazovne materijale, uključujući digitalne obrazovne alate, knjige, uniforme ili drugu potrebnu odjeću, ako je primjenjivo;
- (h) osiguraju brzu povezivost, digitalne usluge i odgovarajuću opremu potrebnu za učenje na daljinu kako bi se osigurao pristup obrazovnim sadržajima na internetu te unaprijedile digitalne vještine djece kojoj je potrebna pomoć te učitelja i nastavnika te provedu potrebna ulaganja kako bi se prevladali svi oblici digitalnog jaza;
- (i) osiguraju prijevoz do ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i obrazovnih ustanova, ako je primjenjivo;
- (j) osiguraju jednak i uključiv pristup školskim aktivnostima, uključujući sudjelovanje u školskim izletima te u sportskim aktivnostima, aktivnostima u slobodno vrijeme i kulturnim aktivnostima;
- (k) razviju okvir za suradnju obrazovnih ustanova, lokalnih zajednica, socijalnih i zdravstvenih službi te službi za zaštitu djece, obitelji i aktera socijalne ekonomije radi potpore uključivom obrazovanju, pružanja skrbi nakon nastave i mogućnosti za sudjelovanje u sportskim aktivnostima, aktivnostima u slobodno vrijeme i kulturnim aktivnostima, te izgrade i provedu ulaganja u obrazovne ustanove kao centre uključivanja i sudjelovanja.

ZDRAVSTVENA SKRB

8. Kako bi se zajamčio djelotvoran i besplatan pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi za djecu kojoj je potrebna pomoć, državama članicama preporučuje se da:
- (a) olakšaju rano otkrivanje i liječenje bolesti i poteškoća u razvoju, uključujući one povezane s mentalnim zdravljem, osiguraju pristup periodičnim zdravstvenim pregledima, uključujući stomatološke i oftalmološke preglede, i programima sistematskih pregleda; osiguraju pravodobnu kurativnu i rehabilitacijsku skrb, uključujući pristup lijekovima, liječenju i pomagalicama te pristup programima cijepljenja;
 - (b) osiguraju pristup ciljanim uslugama rehabilitacije i habilitacije za djecu s invaliditetom;
 - (c) provode pristupačne programe promicanja zdravlja i prevencije bolesti usmjerene na djecu kojoj je potrebna pomoć i njihove obitelji te stručnjake koji rade s djecom.

ZDRAVA PREHRANA

9. Kako bi se zajamčio djelotvoran pristup dostatnoj i zdravoj prehrani za djecu kojoj je potrebna pomoć, među ostalim putem programa EU-a za distribuciju voća, povrća i mlijeka u školama, državama članicama preporučuje se da:
- (a) podupiru pristup zdravim obrocima i izvan školskih dana, među ostalim putem potpore u naravi ili financijske potpore, osobito u izvanrednim okolnostima kao što je zatvaranje škola;
 - (b) osiguraju da se prehrambenim standardima u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i obrazovnim ustanovama odgovori na posebne prehrambene potrebe;
 - (c) ograniče oglašavanje i dostupnost hrane s visokim udjelom masti, soli i šećera u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i obrazovnim ustanovama;
 - (d) djeci i obiteljima pruže odgovarajuće informacije o zdravoj prehrani djece.

ODGOVARAJUĆI SMJEŠTAJ

10. Kako bi se zajamčio djelotvoran pristup odgovarajućem smještaju za djecu kojoj je potrebna pomoć, državama članicama preporučuje se da:
- (a) pobrinu se za to da se djeci beskućnicima i njihovim obiteljima osigura odgovarajući smještaj i brz premještaj iz privremenog smještaja u trajni stambeni prostor te da im se pruže relevantne socijalne i savjetodavne usluge;
 - (b) procijene i revidiraju, ako je potrebno, nacionalnu, regionalnu i lokalnu stambenu politiku te poduzmu mjere kako bi se osiguralo da su propisno uzeti u obzir interesi obitelji s djecom kojoj je potrebna pomoć, što uključuje rad na rješavanju energetske siromaštva i sprečavanje rizika od beskućništva; takva procjena i revizija trebale bi uključivati i politike socijalnog stanovanja ili pomoći za stanovanje te naknade za stanovanje i dodatno poboljšati pristupačnost za djecu s invaliditetom;
 - (c) osiguraju prioritetan i pravodoban pristup socijalnom stanovanju ili pomoći za stanovanje za djecu kojoj je potrebna pomoć i njihove obitelji;
 - (d) uzimaju u obzir najbolji interes djeteta te cjelokupnu situaciju i pojedinačne potrebe djeteta pri smještanju djece u institucijsku ili udomiteljsku skrb; osiguraju prelazak djece iz institucijske ili udomiteljske skrbi u kvalitetnu skrb u zajednici ili obiteljsku skrb te podupiru njihov neovisan život i integraciju u društvo.

UPRAVLJANJE I IZVJEŠĆIVANJE

11. Kako bi se ostvarilo dobro upravljanje, praćenje i izvješćivanje te uz uzimanje u obzir postojećih nacionalnih struktura i mehanizama, državama članicama preporučuje se da:

Nacionalni koordinatori jamstva za djecu

- (a) imenuju nacionalnog koordinatora jamstva za djecu s odgovarajućim resursima i mandatom koji omogućuju djelotvornu koordinaciju i praćenje provedbe ove Preporuke;

Identificiranje djece kojoj je potrebna pomoć

- (b) radi što djelotvornijeg usmjeravanja mjera na djecu kojoj je potrebna pomoć i uzimajući u obzir nacionalne, regionalne i lokalne organizacije i okolnosti, uključe relevantne dionike u postupak identificiranja djece kojoj je potrebna pomoć i prepreka s kojima se ta djeca suočavaju u pristupanju i korištenju uslugama obuhvaćenima ovom Preporukom;

Nacionalni akcijski planovi

- (c) Komisiji podnesu, u roku od devet mjeseci od donošenja ove Preporuke, akcijski plan za provedbu ove Preporuke za razdoblje do 2030., uzimajući u obzir nacionalne, regionalne i lokalne okolnosti te postojeća djelovanja i mjere politika za potporu djeci kojoj je potrebna pomoć. Akcijski plan trebao bi posebno uključivati:
- i. ciljane kategorije djece kojoj je potrebna pomoć, a koje treba obuhvatiti odgovarajućim integriranim mjerama;
 - ii. kvantitativne i kvalitativne ciljeve koje treba postići u pogledu djece kojoj je potrebna pomoć, a koje treba ostvariti odgovarajućim mjerama, uzimajući u obzir regionalne i lokalne razlike;
 - iii. planirane ili poduzete mjere pri provedbi ove Preporuke, uključujući one na regionalnoj i lokalnoj razini, te potrebna financijska sredstva i rokove;
 - iv. druge planirane ili poduzete mjere za rješavanje pitanja društvene isključenosti djece i prekidanje međugeneracijskog ciklusa nepovoljnog položaja, koje se osobito temelje na poticajnom okviru politike predviđenom u točki 6.;
 - v. nacionalni okvir za prikupljanje podataka, praćenje i evaluaciju ove Preporuke, također s ciljem uspostave zajedničkog okvira za praćenje, kako je navedeno u točki 12. podtočki (d);

Mjere informiranja

- (d) razviju djelotvorne mjere informiranja za djecu kojoj je potrebna pomoć i njihove obitelji, posebno na regionalnoj i lokalnoj razini te putem obrazovnih ustanova, osposobljenih socijalnih radnika, službi za potporu obiteljima, civilnog društva i organizacija socijalne ekonomije, kako bi se podigla svijest te potaknulo i olakšalo korištenje uslugama obuhvaćenima ovom Preporukom;

Sudjelovanje dionika

- (e) osiguraju sudjelovanje regionalnih, lokalnih i drugih relevantnih tijela, djece i relevantnih dionika koji predstavljaju civilno društvo, nevladinih organizacija, obrazovnih ustanova i tijela odgovornih za promicanje društvene uključenosti i integracije, prava djece, uključivog obrazovanja i nediskriminacije, uključujući nacionalna tijela za jednakost, tijekom cijele pripreme, provedbe, praćenja i evaluacije akcijskog plana;

Izvješćivanje Komisije

- (f) svake dvije godine izvješćuju Komisiju o napretku u provedbi ove Preporuke, u skladu s nacionalnim akcijskim planom iz podtočke (c).

PROVEDBA, PRAĆENJE I EVALUACIJA

12. Vijeće pozdravlja cilj Komisije da:

- (a) prati napredak u provedbi ove Preporuke, uključujući njezine ishode i učinak na djecu kojoj je potrebna pomoć, također u sklopu pregleda socijalnih pokazatelja u kontekstu europskog semestra, te da, prema potrebi, državama članicama predlaže preporuke za pojedine zemlje;
- (b) surađuje s državama članicama, nacionalnim koordinatorima jamstva za djecu i Odborom za socijalnu zaštitu kako bi se olakšalo uzajamno učenje, razmijenila iskustva i dobra praksa te pratile mjere poduzete kao odgovor na ovu Preporuku, kako su navedene u relevantnim nacionalnim akcijskim planovima;
- (c) redovito izvješćuje Odbor za socijalnu zaštitu o napretku u provedbi ove Preporuke na temelju izvješća država članica;
- (d) surađuje s Odborom za socijalnu zaštitu na:
 - i. uspostavi zajedničkog okvira za praćenje upotrebom postojećih izvora podataka i pokazatelja te, prema potrebi, daljnjem razvoju dogovorenih zajedničkih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja ishoda radi ocjene provedbe ove Preporuke;

- ii. poboljšanju dostupnosti, opsega i relevantnosti usporedivih podataka na razini Unije radi doprinosa oblikovanju politika, uključujući podatke o djeci kojoj je potrebna pomoć i o njihovu pristupu uslugama, te primjerenosti i pokrivenosti naknada usmjerenih na djecu;
- (e) preispita napredak ostvaren u provedbi ove Preporuke i podnese izvješće Vijeću u roku od pet godina od njezina donošenja;
- (f) intenzivira napore na podizanju svijesti i komunikaciji te poboljša širenje rezultata i primjera dobre prakse na razini Unije te među državama članicama i relevantnim dionicima.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik
